

Motivačná kooperácia pri tvorbe ruských a slovenských termínov v odbore cestovného ruchu

Viktória Vráželová, Katedra jazykov, Technická univerzita v Košiciach,
viktoria.vrazelova@tuke.sk

Kľúčové slová: motivačná kooperácia, slovotvorná motivácia, syntaktická motivácia, sémantická motivácia, interlingválna motivácia, symetria, asymetria

Key words: cooperation among different types of motivation, word-formation motivation, syntactic motivation, semantic motivation, interlingual motivation, symmetry, asymmetry

Tvorba termínov v určitej odbornej oblasti súvisí s pojmom motivovanosti termínov. Vychádzame z postulátu, že „každý termín je jazykový znak a ako taký je vždy nejako motivovaný“ (Masár, 1991, cit. s. 20). Tradične v terminológii rozlišujeme tri typy motivovaných termínov, t.j. slovotvorne motivované termíny, syntakticky motivované termíny a sémanticky motivované termíny. Spomenuté delenie priamo súvisí s tromi spôsobmi tvorenia termínov v slovenskom a ruskom jazyku, t.j. so slovotvorným, syntaktickým a sémantickým spôsobom tvorenia termínov (Haburčák, 1967, Danilenko, 1977, Oroszová, 1983). Posledným typom tvorenia termínov sú nemotivované termíny, ktoré boli prevzaté z cudzích jazykov a ktorým sa prisudzuje interlingválna motivácia (Ološtiak, 2007, s. 104).

Pri každom termíne je možné stanoviť určitý typ motivácie, ktorý sa podieľal na jeho vzniku. Určenie konkrétneho motivačného typu však nie je vždy jednoznačné. Existujú prípady, keď sa na tvorbe jedného termínu podieľa viacero motivácií. Dostávame sa tak k pojmu „motivačnej kooperácie“, pod ktorou rozumieme „prítomnosť dvoch alebo viacerých typov motivácie v jednej lexéme“ (Ološtiak, 2011, s. 34). Predmetom príspevku je porovnanie motivačnej kooperácie pri tvorbe ruských a slovenských prekladovo ekvivalentných termínov z oblasti cestovného ruchu. Zavedenie pojmu motivačnej kooperácie (Ološtiak, 2007, s. 13) umožňuje vytvorenie komplexnejšieho obrazu o zapojení motivačných typov pri tvorbe termínov. Pri určovaní motivačných kooperátov vychádzame z teórie lexikálnej motivácie (Ološtiak, 2011) a jej aplikácie na charakteristiku finančných termínov prevzatých z angličtiny (Kožaríková, 2014).

Motivačná kooperácia

Pri skúmaní jednotlivých typov motivácií sa zameriavame na procesuálnu stránku motivácií, t.j. budeme sa zaoberať procesom utvorenia termínu. Nominačná platnosť sa vzťahuje na všetky nami skúmané motivačné typy: slovotvornú motiváciu (ďalej SM), syntaktickú motiváciu (ďalej SyntM), sémantickú motiváciu (ďalej SemM) a interlingválnu motiváciu (ďalej IM). Jednotlivé motivácie sa prejavujú ako proces nasledovne: SM utvorením jednoslovných pomenovaní, SyntM utvorením viacslovných pomenovaní, IM je záležitosťou jazykových kontaktov, „keď nové pomenovanie sa tvorí prevzatím z iného jazyka“ a SemM plní nominačnú funkciu v „intralexematickom zmysle“ (Ološtiak, 2007, 2011).

V ruskej a slovenskej terminológii cestovného ruchu dochádza pri tvorbe termínov k úzkej spolupráci všetkých vyššie uvedených motivačných typov. Výsledkom motivačnej spolupráce je, že v jednom pomenovaní zároveň nachádzame dva alebo viaceré motivačné typy. Oproti tradičným motivačným typom, ktoré sú prítomné v rôznych terminológiách (SM, SyntM, SemM) evidujeme v terminológii cestovného ruchu prítomnosť interlingválnej motivácie, čo vyplýva z internacionálneho charakteru odboru.

Porovnanie motivačnej kooperácie v ruštine a slovenčine

Ako východiskovú bázu porovnávania sme si zvolili prekladovo ekvivalentné viacslovné termíny. Určenie konkrétneho motivačného typu v prípade jednoslovných termínov pokladáme viac menej za jednoznačné, napríklad v prípade paralelnej dvojice **dverník – швейцар** (k hotelovému termínu dverník priradíme SM a k jeho ruskému pendantu IM). Pri tvorbe viacslovných termínov dochádza viditeľne k zapojeniu viacerých motivačných typov. Jednou z príčin je existencia zložitejšej onomaziologickej štruktúry u syntakticky tvorených termínov, ďalším dôvodom motivačnej spolupráce je preberanie cudzích prvkov do národných terminológií. Pri porovnávaní paralelných dvojíc termínov sme zistili symetrie, ako aj asymetrie motivačnej spolupráce.

I. Symetria motivačnej kooperácie v slovenčine a ruštine

Pri porovnávaní paralelných dvojíc viacslovných termínov sme zistili symetrie motivačnej spolupráce, ak sa v oboch jazykoch podieľali na tvorbe termínov rovnaké typy motivácie:

Symetria 1: Kooperácia syntaktickej a slovotvornej motivácie

SM má pri tvorbe termínov východiskovú úlohu, čo potvrdzuje fakt, že SM v slovanských jazykoch zasahuje cca 96% lexiky, či už vo forme motivanta, motivátu alebo oboje zároveň (Ološtiak, 2007, cit. s. 104). SM sa primárne týka tvorenia jednoslovných pomenovaní, pričom viaceré jednoslovné pomenovania sa stávajú komponentmi viacslovných pomenovaní. Z toho vyplýva, že SM často spolupracuje s inými motivačnými typmi a s tvorením viacslovných pomenovaní je „organicky spätá“ (Furdík, 1993, s. 111). Na pozadí syntaktickej motivácie sa uplatňuje SM napr. pri termíne **opatrovateľka detí – сиделка с детьми**, kde je prvý komponent termínu slovotvorne motivovaný.

Symetria 2: Kooperácia syntaktickej a sémantickej motivácie

Pod SemM rozumieme vzájomné motivovanie jednotlivých významov na úrovni viacvýznamovej lexémy, keď sekundárny význam polysémickej jednotky sa stáva východiskovým významom pri novom uplatnení lexikálnej jednotky (porov. Dolník, 2003, s. SemM sa prejavuje pri tvorbe viacslovných termínov na pozadí SyntM. Je potrebné spomenúť, že SemM je kategoriálne iným typom motivácie ako SM, SyntM a IM, lebo sa neprejavuje formálne, t.j. nevzniká „fyzicky odlišná lexikálna jednotka“ (Furdík, 2008, s. 44).

Sémantický spôsob tvorenia termínov patrí k produktívnym a zároveň špecifickým spôsobom obohacovania terminológie cestovného ruchu. Sémantický spôsob tvorenia termínov, označovaný ako proces terminologizácie (keď sa netermín mení na termín), využíva pomenovania z bežnej slovnej zásoby. Termíny tak vznikajú „využitím už jestvujúceho pomenovania nejakého predmetu, javu, ktoré sa prenáša na základe určitého zhodného príznaku medzi už pomenovaným predmetom a novým predmetom“, ... pritom „na prenesenie pomenovania stačí, aby sa nejaký náhodný príznak kryl alebo čiastočne zhodoval s príznakom príslušného predmetu“ (Oroszová, 1986, s. 326 – 327). Vzhľadom na to, že konkrétny význam viacvýznamovej lexémy môže byť prenesený na ten istý denotát alebo na nový denotát, rozlišujeme dva spôsoby prenášania pomenovaní z bežnej lexiky: a) spresnenie významu alebo obrazné prenášanie významu prostredníctvom metafory, metonymie a synekdochy (Masár, 1991, s. 101, Furdík, 2008, s. 44 – 45). SemM je výrazná predovšetkým pri obrazných termínoch, preto sa budeme ďalej v príspevku zaoberať iba obrazným prenášaním významu.

Dostávame sa k využívaniu metafory pri tvorbe termínov. Ako správne upozorňuje Straková v terminológii výrazne prevláda „interpretačný aspekt metafory, t.j. metafora slúži

k poznaniu podstaty veci a nemá vedľajšie zámery (poetický, propagačný, expresívny, evaluatívny)“ (Straková, 1990, s. 195 – 196). Stieranie obraznosti v terminológii pritom súvisí s odborným kontextom, ktorý „neusmerňuje naše vedomie a nenavádza pozornosť na obraz predmetu s príslušným pôvodným pomenovaním“ (Oroszová, 1986, s. 328). Zároveň je treba poukázať na fakt, že existujú prípady, ak prítomnosť obrazného komponentu v termíne znejasňuje pojmový význam termínu. Stáva sa to, ak sa pri tvorbe termínov využijú nepodstatné, ale zavádzajúce príznaky. Sémantická motivácia sa uplatňuje napríklad pri tvorbe viacslovných termínov **čierna kniha - чёрный список, biely riad - белая столовая посуда**, ktoré sa líšia smerodajnosťou ich motivačného odkazu.

Na jednej strane, použitie motivačného prvku čiernej v termíne z oblasti ubytovacích služieb **čierna kniha - чёрный список** podčiarkuje negatívny význam celého termínu a umožňuje zaradenie termínu do systému pojmov na základe rodovo-druhových vzťahov (okrem toho poznáme: kniha ubytovaných hostí, kniha rezervovaní, kniha vydaných faktúr, kniha vychádzok a túr hostí). Adjektívny komponent čiernej sa pritom nevzťahuje na vlastnosť samotnej pomenovanej veci „kniha, ktorá má čiernu farbu“, ale poukazuje na prenesený význam lexémy čiernej „zlý, nečestný, nemorálny“, čím sa uľahčuje chápanie pomenovaného pojmu „zoznam nežiaducich hostí, obsahujúci údaje o hosťoch, ktorí svojim neprimeraným správaním spôsobili hotelu vážne materiálne škody“.

Na druhej strane, použitie motivačného prvku biely v termíne **biely riad - белая столовая посуда** znejasňuje význam termínu, keďže sa pri tvorení termínu vybral nepodstatný motivačný znak založený na farbe. V tomto konkrétnom prípade inherentný motivačný znak síce vyjadruje jednu vlastnosť samotnej pomenovanej veci „riad, ktorý má bielu farbu“, neumožňuje však jeho správne pochopenie (porov. Lotte, „можно ориентирующие термины“, 1961, s. 24; Masár, falošná motivácia termínu, 1991, s. 51). Hoci vnútorná forma termínu ukazuje na určitú motivovanosť a používaný riad má zvyčajne bielu farbu, motivačný znak „biely“ sa javí ako nepodstatný. Motivačný znak poukazuje na farbu materiálu, z ktorého je riad zhotovený (ktorá je zvyčajne biela), ale neoznačuje účel, na ktorý sa riad používa: biely riad je používaný na konzumáciu jedál strávníkmi v pohostinskom zariadení (taniere, poháre, tácky), pričom čierny riad používajú kuchári na prípravu jedál a pokrmov pre strávníkov pohostinských zariadení (hrnce, panvice).

Symetria 3: Kooperácia syntaktickej a interlingválnej motivácie

Za interlingválne motivované pokladáme lexémy prevzaté z cudzích jazykov (Ološtiak, 2007, s. 104). Existujú prípady, keď sa interlingválne motivované lexémy zapájajú do tvorby nových viacslovných pomenovaní. Vtedy hovoríme o kooperácii IM s ostatnými motivačnými typmi (tamže, s. 107).

SJ: справочное бюро

SM + IM (бюро)

RJ: informačná kancelária

SM + IM (kancelária)

IM sa prejavuje aj v nasledovných termínoch: tranzitný cestujúci - **транзитный пассажир** (angl. **transit passenger**), transferový cestujúci - **трансферный пассажир** (angl. **transfer passenger**), VIP pasažier - **ВИП-пассажир** (angl. **VIP passenger**). V súlade s formou prevzatia sa IM stáva viac viditeľnou (ak ide o vlastné prevzatia) alebo menej viditeľnou (ak ide o slovotvorné kalky). Slabo prejavujúca sa IM sťažuje správne pochopenie termínu, keďže bežný percipient si neuvedomuje jeho cudzí pôvod. Identifikovať východiskový jazykový zdroj a správne pochopiť význam interlingválne motivovaného termínu patrí väčšinou do kompetencie odborníkov pracujúcich v danom odbore. V tejto súvislosti hovoríme o zníženej „motivačnej priezračnosti“ motivačného typu (tamže, s. 106). Iba odborná verejnosť vie, že slovenský termín **čša vína** (z franc. **coupe de champagne**)

nepoukazuje na nádobu s konkrétnym nápojom, ale ide o gastronomické spoločenské podujatie zamerané na pracovné stretnutie; termín **čaj o piatej** - чай в пять часов (z angl. **tea at five**) neznamená, že každodenná odpoľudňajúca olovrantová prevádzka spojená s tancom sa musí začať presne o piatej hodine a termín **kontinentálne raňajky** - континентальный завтрак (z angl. **continental breakfast**) neznamená, že sa podávajú iba na starom kontinente, ale pojem zahŕňa podávanie chleba, masla, marmelády a horúceho nápoja.

II. Asymetria motivačnej kooperácie v slovenčine a ruštine

Pri porovnávaní paralelných dvojíc viacslovných termínov sme zistili asymetrie motivačnej spolupráce, ak sa v oboch jazykoch podieľali na tvorbe termínov rôzne motivačné typy. SyntM osobitne ako motivačný typ v príkladoch uvádzať nebudeme, keďže SyntM je inherentným motivačným typom viacslovných pomenovaní. Motivačnú spoluprácu budeme zapisovať nasledovne: typ SyntM + X (iný typ motivácie).

Asymetria 1: Kooperácia syntaktickej a slovotvornej motivácie, SyntM + SM

Ako už bolo povedané, SM má pri tvorbe viacslovných termínov východiskovú pozíciu, keďže sa aktivizuje pri utváraní ich zložiek. Východiskovú pozíciu v rámci motivačných typov potvrdzuje aj fakt, že „sa najaktívnejšie zapája do spolupráce s inými motivačnými typmi“ (Ološtiak, 2009, s. 14). Asymetriu motivačnej spolupráce, čo sme podložili nižšie uvedenými príkladmi, zaznamenávame v rozdielnej miere zapojenia slovotvorného motivačného typu pri ruských a slovenských termínoch. Čistý typ motivačnej spolupráce dvoch motivačných typov SyntM + SM sme zaznamenali len v slovenských termínoch **cukrárenská dielňa** a **hlavný čašník**, keď oba komponenty viacslovného termínu sú SM motivované (cukrárenská ← cukráreň, dielňa ← dielo; hlavný ← hlava, čašník ← čaša). Pri tvorbe ruských termínov **кондитерский цех**, **старший официант** dochádza k spolupráci troch motivačných typov SyntM + SM + IM.

SJ: **cukrárenská dielňa**

SM

RJ: **кондитерский цех**

SM + IM (кондитерский)

SJ: **hlavný čašník**

SM

RJ: **старший официант**

SM + IM (официант)

Asymetria 2: Kooperácia syntaktickej a sémantickej motivácie, SyntM + SemM

SemM alebo iným slovom „transpozíčná motivácia“ sa prejavuje iba na úrovni obsahu, pričom sa netýka formálnej stránky slova (Dokulil, 1962, s. 103). Zapojenie SemM zaznamenávame tak v ruských, ako aj v slovenských viacslovných termínoch. Asymetria medzi jazykmi spočíva v tom, že SemM sa neuplatňuje rovnako pri paralelných rusko-slovenských termínoch. Spolupráca SyntM + SemM sa prejavuje pri sémantickom tvorení termínov na základe rôznej formy prenášania:

a) **Metaforické prenášanie pomenovania** už známeho predmetu na novú vec, prístroj alebo mechanizmus na základe vonkajšej podobnosti patrí z lingvistického hľadiska k zaujímavým, ale okrajovým javom, ktorý sa podieľa na tvorbe termínov. Zo skúmania takýchto termínov vyplýva, že spoločným príznakom pôvodného a nového pomenovania je podoba veci s novým predmetom alebo javom. Metaforické prenášanie pomenovania vidíme iba na príklade slovenských termínov, v ruských termínoch z našej databázy sa tento druh prenášania neuplatňuje. Ide o slovenské termíny: **tanierový lyžiarsky vlek** (подъемник системы Пома), kde sa pri tvorbe termínu využíva podobnosť s tanierom, **okružný zájazd** (круизная поездка), kde sa využíva podobnosť s kruhom, alebo **hviezdicový zájazd**, kde sa využíva

podobnosť s tvarom hviezdice (poznávací zájazd, počas ktorého účastníci podnikajú z miesta ubytovania výlety do viacerých miest v okolí):

SJ: **tanierový lyžiarsky vlek** SM + SemM (tanierový)
 RJ: **подъёмник системы Пома** SM + IM (Пома)

SJ: **okružný zájazd** SM + SemM (okružný)
 RJ: **круизная поездка** SM + IM (круизная)

b) Metonymické prenášanie pomenovania na základe vnútornej súvislosti medzi predmetmi je zreteľné v ruských termínoch **мягкий вагон** a **горящий тур**. Ide o prenesenie pomenovania príznaku predmetu (мягкий, горящий) na nový predmet. V prípade ruského termínu **горящий тур (last minute zájazd)** sémantika adjektívneho komponentu výrazne napomáha správne pochopeniu termínu. Zaujímavosťou je, že pojem „горящая путёвка“ existoval už v čase Sovietskeho zväzu, keď odborové organizácie prideliovali rekreačné poukazy. V niektorých prípadoch (napr. pri chorobe) sa tieto poukazy vracali do odborových organizácií, kde sa stávali „horiacimi“ pre blížiac sa nástupné termíny zájazdu (<http://ru.wikipedia.org/wiki>).

SJ: **vozeň 1. triedy** -
 RJ: **мягкий вагон** SemM (мягкий)

SJ: **last minute zájazd** SM + IM (last minute)
 RJ: **горящий тур** SemM (горящий) + IM (тур)

c) Synekdochické prenášanie pomenovania, ktoré môže byť chápané tiež ako metonymické prenášanie (Oroszová, 1987, s. 335) znamená prenášanie pomenovania časti na celok alebo prenášanie pomenovania celku na časť. Prenášanie pomenovania časti na celok evidujeme pri jednoslovnom ruskom termíne **номер (hotelová izba)**, kde dochádza k preneseniu významu na úrovni lexií viacvýznamovej lexémy. Prenášanie pomenovania je realizované spôsobom, že lexia 2 viacvýznamového ruského slova номер (pôvodom z latin. numerus) vo význame „ярлык, бляха с изображением цифры“ ovplyvnila vznik novej lexie 4 vo význame „отдельное помещение, сдаваемое в гостинице“ (Ušakov, 2005, s. 548), ktorá sa stala základom pre vznik odborného termínu „номер“. Z uvedeného vyplýva, že pomenovanie časti predmetu „plechový štítok s číslom“ sa stalo pomenovaním celku „hotelovej izby“, na ktorej sa daný štítok nachádza.

SJ: **hotelová izba** -
 RJ: **номер** SemM

Synekdochický podklad oproti slovenským „neobrazným“ termínom má aj viacсловný ruský termín **портфель экскурсовода**, kde ide o prenášanie pomenovania celku na časť a týka sa slova **портфель**. Prenášanie pomenovania je realizované spôsobom, že lexia 1 viacvýznamovej lexémy „четырёхугольная сумка с застежкой, обычно кожаная для ношения деловых бумаг“ (Ušakov, 2005, s. 749) sa stáva východiskovým významom pri novom uplatnení lexikálnej jednotky v termíne **портфель экскурсовода** (portfólio sprievodcu). Pod pomenovaním „портфель“ sa nemyslí doslovne aktovka, ktorú sprievodca nosí, ale chápu sa pod tým vopred pripravené dokumenty, ktoré sú do nej vložené sprievodcom. Pojmový význam pomenovania **портфель** poukazuje na usporiadaný súbor základných informácií o určitej krajine alebo mieste potrebných k výkonu sprievodcu

cestovného ruchu, definovaný v ruštine ako „комплект информационных материалов, фотографий, копий документов, географических карт, схем, репродукций с картин и др., используемых экскурсоводом в ходе экскурсии“ (GOST 50681-94).

SJ **informačné minimum:**

SM + IM (minimum)

RJ **портфель экскурсовода:**

SemM + IM (экскурсовод)

Asymetria 3: Kooperácia syntaktickej a interlingválnej motivácie, SyntM + IM

Do lexiky preberajúceho jazyka expanduje IM jednak prostredníctvom iných motivačných typov (v našom prípade prostredníctvom syntaktickej motivácie), jednak prostredníctvom rôznoúrovňovej adaptácie“ (Ološtiak, 2007, s. 105). IM sa uplatňuje rozdielnou mierou pri tvorbe ruských a slovenských paralelných termínov. Pri ich porovnávaní evidujeme častý protiklad **SyntM (slovenský termín) : SyntM + IM (ruský termín)**, keď sa IM uplatňuje iba v ruskom jazyku. Na tvorbe termínu sa významne zúčastňuje aj SM, ktorá plní pri prevzatí slova „adaptačnú funkciu“ (Furdík, 1993, s. 113). Morfológickú adaptáciu prevzatého slova do ohýbateľnej podoby s využitím slovotvorného formantu vidíme na príklade adjektíva **кондитерский**: prevzaté z latinčiny (conditor) < prevzaté z arabského jazyka (Kandi) vo význame „cukrovinky“ (Ušakov, 2005, s. 365).

SJ: **cukrárenská dielňa**

SM

RJ: **кондитерский цех**

SM + IM (кондитерский)

SJ: **hlavný čašník**

SM

RJ: **старший официант**

SM + IM (официант)

SJ: **úschovňa batožiny**

SM

RJ: **камера хранения багажа**

SM + IM (камера, багаж)

Asymetriu pri porovnávaní jazykov vidíme tiež v tom, ak sa IM uplatňuje pri tvorbe oboch paralelných termínov, ale realizuje sa v ich rozdielnom komponente. „Křížové“ uplatnenie IM zaznamenávame pri termínoch **palubná vstupenka - посадочный талон, horolezecká túra - альпинистский поход a last minute zájazd - горящий тур**. Napr. v slovenskom termíne **palubná vstupenka** sa IM aktivizuje pri slove **palubná** (prevzaté z rus. палуба¹), v ruskom termíne sa IM aktivizuje pri slove **талон** (prevzaté z franc. talon).

SJ: **palubná vstupenka**

SM + IM (palubná)

RJ: **посадочный талон**

SM + IM (талон)

SJ: **horolezecká túra**

SM + IM (túra)

RJ: **альпинистский поход**

SM + IM (альпинистский)

SJ: **last minute zájazd**

SM (zájazd) + IM (last minute)

RJ: **горящий тур**

SM + SemM + IM (тур)

Záver

Na tvorbe jedného viacslovného termínu sa často podieľa viacero typov motivácií. V ruskom a slovenskom jazyku sa pri tvorbe viacslovných termínov podieľajú rovnaké motivačné typy, konkrétne syntaktická motivácia, slovotvorná motivácia, sémantická motivácia a interlingválna motivácia, pričom syntaktická motivácia zastáva primárne postavenie. Pri porovnávaní paralelných dvojíc viacslovných termínov z našej databázy sme zaznamenali početné symetrie, ako aj asymetrie v uplatnení jednotlivých motivačných typov:

1. aktívnejšie uplatňovanie SM v slovenčine, o čom svedčí existencia motivačnej dvojice SyntM + SM v slovenčine (cukrárenská dielňa, hlavný čašník) oproti motivačnej trojici v ruštine SyntM + SM + IM (кондитерский цех, старший официант).
2. aktívnejšie uplatnenie SemM v ruštine, čo sa odzrkadlilo vyšším počtom obrazných termínov. Poukazujeme pritom na fakt, že využitie metafory alebo metonymie pri tvorení termínov má niektoré prednosti - vznikajú krátke a ľahko zapamätateľné termíny (porov. Oroszová, 1986, s. 328), ale celkovo patrí k okrajovým spôsobom tvorenia termínov v terminológii cestovného ruchu.
3. aktívnejšie uplatnenie IM v ruštine, čo registrujeme pri existencii protikladu SyntM : SyntM + IM v paralelných termínoch cukrárenská dielňa - кондитерский цех, hlavný čašník - старший официант a úschovňa batožiny - камера хранения багажа.

Poznámky

[1] Zdroje: Slovník cudzích slov. Akademický. Bratislava: SPN – Mladé letá, 2008, s. 714; Machek, V.: Etymologický slovník jazyka českého a slovenského, Praha: ČSAV, 1957, s. 351

LITERATÚRA

- DANILENKO, V.P. Russkaja terminologija. Moskva: Nauka, 1977, 245 s.
- DOKULIL, M. Tvoření slov v češtině 1. Teorie odvozování slov. Praha: Nakladatelství československé akademie věd 1962. 263 s.
- DOLNÍK, J. Lexikológia. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského, 2003, 236 s.
- FURDÍK, J. Slovotvorná motivácia a jej jazykové funkcie. Levoča: Modrý Peter, 1993, 199 s.
- FURDÍK, J. Teória motivácie v lexikálnej zásobe. Ed. M. Ološtiak. Košice: Vydavateľstvo LG, 2008, 95 s.
- GOST 50681-94: 1994. Turistsko-exkursionnoje obsluživanie. Projektirovanije turistskich uslug. // Gostiničnoje i restorannoje delo, turizm. Sbornik normativnych dokumentov. Rostov n/D: 2010, 734 s.
- GÚČIK, M. a kol. Cestovný ruch. Hotelierstvo. Pohostinstvo. Výkladový slovník. Bratislava: SPN 2006. 216 s.
- HABURČÁK, T. Motivované a nemotivované termíny v ruskej technickej terminológii. // Sborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Philologica. Ročník XIX. Bratislava: SPN, 1967, s. 51-62.
- KOŽARÍKOVÁ, H. Preberanie a adaptácia anglickej finančnej terminológie (písomná práca k dizertačnej skúške). Filozofická fakulta PU v Prešove 2014. 37 s.
- LOTTE, D.S. Osnovy postrojenija naučno-techničeskoj terminologii. Moskva: Akademija nauk ZSSR, 1961, 156 s.
- MACHEK, V. Etymologický slovník jazyka českého a slovenského, Praha: ČSAV, 1957, 627 s.
- MASÁR, I. Průručka slovenskej terminológie. Bratislava: Veda, 1991, 192 s.

- OLOŠTIAK, M. Interlingválna a slovotvorná motivácia. // Jazykovedný časopis, 2007, roč. 58, č.2, s. 103-112
- OLOŠTIAK, M. Spolupráca slovotvornej motivácie s inými typmi lexikálnej motivácie. // Jazykovedný časopis č. 1, ročník 60, Bratislava: SAP, 2009, s. 14-31.
- OLOŠTIAK, M. Aspekty teórie lexikálnej motivácie. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2011, 339 s.
- OROSZOVÁ, D. Motivácia terminologických pomenovaní. // Kultúra slova, 17, 1983, s. 325-329.
- OROSZOVÁ, D. Sémantický spôsob tvorenia terminologických pomenovaní v strojárskych terminológii // Kultúra slova, 20, 1986, č.10, s. 335-338.
- OROSZOVÁ, D. Synekdocha a termín. // Kultúra slova, 21, 1987, č.10, s. 335-338.
- STRAKOVÁ, V. K nominační podstate metafory. // Československá rusistika, ročník XXXV, číslo 4, 1990, s. 193-197.
- TICHONOV, A.N. – BERKOVICH, T.L. Vse trudnosti russkogo slovoobrazovaniya. Slovar – spravočnik. Moskva: Astrel', 2009, 814 s.
- UŠAKOV, D.N. Bolšoj tolkovyj slovar sovremennogo russkogo jazyka. Moskva: Al'ta-Print, 2005, 1239 s.
- Novyj slovar inostrannyh slov. Minsk: Sovremennyyj literator, 2005, 1088 s.
- Slovník cudzích slov. Akademický. Bratislava: SPN – Mladé letá, 2008, 1054 s.

Summary

Cooperation among different types of motivation during formation processes in Russian and Slovak tourism terminology

The paper concentrates on the cooperation of syntactic motivation with other types of motivation, i.e. word-formation motivation, semantic motivation and interlingual motivation in terminology formation processes. We analyse the Slovak and Russian terminological equivalents from the point of view of involvement of particular motivation types during formation of particular naming units. The analysis of multi-word Russian and Slovak tourism terms shows symmetry as well as asymmetry in cooperation of different types of motivation.